

26.1.2018

Tasa-arvoyksikkö
Työ- ja tasa-arvo-osasto
SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

TASA-ARVO-OHJELMAN VÄLIRAPORTIN KUULEMISTILAISUUS

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry kiittää mahdollisuudesta kertoa näkemyksensä tasa-arvo-ohjelmaan liittyvästä väliraportista ja kommentoi seuraavaa:

Yleistä

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry toteaa, että tasa-arvon toteuttaminen on varmistettava eri toimenpitein niin työpaikoilla kuin valtakunnallisesti. JHL pitää tärkeänä tasa-arvoa edistävään työhön liittyvää yhteistyötä ja korostaa, että yhteistoiminta on otettava huomioon työpaikkatason tasa-arvotyössä. Työnantajalla on velvollisuus edistää tasa-arvoa.

Hallituksen tasa-arvo-ohjelmaan on koottu toimenpiteitä, joilla väliraporttiluonnoksen mukaan valtioneuvosto edistää sukupuolten tasa-arvoa. Mm. perhevapaiden uudistamiseen liittyvät toimenpiteet on kuitenkin jätetty kyseisen ohjelman seurannan ulkopuolelle, vaikka myös asiakirjassa mainitaan, että kyseinen uudistus liittyy selvästi tasa-arvoon. JHL pitää tärkeänä, että tasa-arvo-ohjelman seuranta toteutetaan kattavasti, jotta tasa-arvoasioihin liittyvän kokonaiskäsityksen saaminen on mahdollista. On myös varmistettava, että tasa-arvotyön valvonta mahdollistuu.

Samapalkkaisuusohjelma

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL pitää tärkeänä, että samapalkkaisuusohjelman toteuttamisessa edetään ja ohjelman tavoite, naisten ja miesten keskimääräisen palkkaeron kaventaminen saavutetaan. JHL mielestä kyseinen tavoite on syytä ottaa huomioon kaikessa päätöksenteossa. Lisäksi toteamme, että samapalkkaisuuden edistämiseksi tarvitaan selkeä toimenpideohjelma ja rahoitus. Olisi syytä myös miettiä samapalkkaisuuden edistämistä lailla, kuten Islannissa tehdään.

JHL mielestä jo nyt on valmistauduttava siihen, että samapalkkaisuusohjelman toteuttamiseksi ja kehittämiseksi saadaan jatkoaikaa. Lisäksi JHL esittää työpaikkojen luottamusmiehille laajempaa palkkatietojen tiedonsaantioikeutta palkkatasa-arvoasioiden selvittämiseksi.

Perhevapaaudistus

Perhevapaiden käyttö ei ole jakautunut tasaisesti vanhempien väillä. JHL pitää tärkeänä, että perhevapaaudistus toteutetaan ja sillä tuetaan työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista. Isille kiintiöityjen vapaiden määrää pitää lisätä.

JHL katsoo, että perhevapaaudistusta ei tule erottaa tasa-arvo-ohjelmasta. Näin siksi, että ohjelman monissa kohdissa viitataan asioihin, joissa olisi otettava huomioon perhevapaiden nykyistä tasaisempi jakautuminen. Sellaisia ovat mm. asiakohda 3.1., jossa käsitellään perhevapaista työnantajalle aiheutuvia kustannuksia ja kohta 6.2., joka tukee näkemystä vahvistaa isän asemaa perhevapaiden käyttäjänä. Kyseisen kohdan perusteella halutaan vahvistaa isän asemaa tasavertaisena vanhempana neuvolapalveluissa.

JHL pitää hyvänä, että perhevapaa-asia on otettu huomioon myös Hyvinvointi ja terveys, Kärkihanke 3:ssa, joka koskee lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman toteuttamista.

Työmarkkinoiden jakautuminen

Suomessa miehet ja naiset ovat edelleen selvästi omissa ammateissaan. Työmarkkinat ovat jakautuneet vahvasti mies- ja naisvaltaisiin aloihin. Suomi on segregaatiossa EU:n kärkimaiden joukossa. Joissakin ammateissa on jopa otettu takapakkia. Ammatinvalintaan vaikuttavat muun muassa kulttuuristausta ja työmarkkinoiden rakenne.

JHL ry pitää myös huolestuttavana, että TE-toimistojen henkilökunnasta on tähän mennessä osallistunut TE-toimistojen henkilökunnan koulutukseen, joka koskee segregaation purkamista työ- ja elinkeinopalveluiden keinoin. TE-palveluissa työskentelevien kouluttamiseen liittyvään tavoitteen saavuttamiseksi on tehtävä lisätoimia. JHL:n mielestä ei myöskään riitä, että kohdassa 2.2 mainittu koulutus kohdistuu vain TE-toimiston työntekijöihin.

Ulkomaalaistaustaisten työllistymisestä

Ulkomaalaistaustaisten työllistymisnäkökulma on tärkeä ja siihen pitää vahvasti panostaa.

JHL pitää erittäin hyvänä tavoitetta 2.5 Tuetaan ulkomaalaistaustaisissa perheissä naisten ja miesten tasapuolisen lasten hoitovastuun jakamista tasa-arvoisen työllistymisen ja opiskelumahdollisuuksien edistämiseksi. Tavoite edistää koulutuspolkujen ja –mallien löytämistä maahanmuuttajataustaisille vanhemmille. JHL pitää tärkeänä, että vapaan sivistyksen oppilaitokset on otettu mukaan työllistymis- ja opiskelumahdollisuuksien edistämiseen. Jatkovalmistelussa olisi syytä huomioida, että vapaan sivistyksen oppilaitosten opiskelijat ovat eri kunnista ja kuntien vastuulla on kotouttamissuunnitelmien tekeminen.

JHL esittää, että maahanmuuttajataustaisille työntekijöille suunnattua kielikoulutusta järjestetään työpaikoilla ja työajalla.

Sukupuolten tasa-arvo koulutuksessa

Kohta 4.2 Sisällytetään opetus- ja kasvatustyötä sekä opinto-ohjausta tekevien perus- ja täydennyskoulutukseen sukupuoli- ja tasa-arvotietoisia opetussisältöjä ja menetelmiä. Opettajankoulutusfoorumi kokoaa keskeiset linjaukset opettajien perus- ja täydennyskoulutukseen elokuuhun 2016 mennessä. Foorumi jatkaa työtään ja seuraa linjausten toimeenpanoa vuoden 2018 loppuun.

JHL muistuttaa, että kasvatusta ja opetusalailla työskentelee paljon erilaista henkilökuntaa – myös ei-pedagogisen koulutuksen saaneita, jotka ovat suorittaneet ammatillisen tutkinnon. Sukupuolten tasa-arvon huomioon ottaminen kasvatusta ja ohjauksen ammattitutkinnoissa ja täydennyskoulutuksessa on tärkeää. JHL:n mielestä tasa-arvotyössä on otettava huomioon koko henkilöstö, jolloin toimenpiteitä ei kohdisteta vain opettajiin ja lastentarhanopettajiin.

Kohta 4.3 Tuetaan peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten tasa-arvosuunnittelua ajantasaisilla oppailla, koulutuksella ja seurannalla. Opetushallitus tukee oppilaitoksia tasa-arvotyössä ja arvioi tasa-arvosuunnittelun toteutumista.

JHL huomauttaa, että toiseen asteeseen on kohdistettu viime aikoina isoja uudistuksia. Olisikin tarpeen tehdä seuranta siitä, ovatko uudistukset vaikuttaneet myös tasa-arvon edistämiseen varsinkin, kun toimenpiteiden yhteydessä ei tehty tasa-arvon vaikutusten arviointia. Ammatillisessa koulutuksessa on uudistettu rahoituksen lisäksi lainsäädäntö ja koko tutkintorakenne. Olisikin tärkeää selvittää uusien tutkintojen vetovoima tasa-arvon näkökulmasta.

Kohta 4.4 Tuetaan opinto-ohjauksen ja työelämään tutustumisjaksojen (TET) kehittämistä kouluissa niin, että tytöt ja pojat tutustuvat sekä nais- että miesenemmistöisiin aloihin. Erityisesti otetaan huomioon maahanmuuttajataustaisten tyttöjen monipuolisen ammatinvalinnan tukeminen.

JHL pitää OKM:n uutta muotoilua hyvänä. Oppaassa olisi hyvä ottaa huomioon myös se, miten TET-työpaikalla työskentelevät työntekijät ja työnantaja voisivat kannustaa opiskelijoita ainevalintoihin ja jatko-opintoihin ilman sukupuoleen sidottuja ennakkoluuloja.

Naisiin kohdistuva väkivalta

Naisiin kohdistuva väkivalta on yksi suurimmista tasa-arvo-ongelmista. Naisiin kohdistuu perheväkivallan lisäksi väkivaltaa työtehtävissä palvelujen toteuttajina. JHL pitää tärkeänä, että asiaan kiinnitetään huomioita.

JHL:n mielestä naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi tarvitaan viestinnällisiä toimenpiteitä ja teeman sisällyttämistä koulutuksiin sekä panostusta työsuojeluvalvontaan työväkivallan torjumiseksi.

Yhteiskunnallinen päätöksenteko

Kohta 7.1: Ministeriöt varmistavat, että seuraavissa keskeisissä yhteiskunnallisissa uudistuksissa sekä kärkihankkeissa pyritään määrittelemään tasa-arvotavoitteita, arvioidaan sukupuolivaikutukset uudistuksen eri vaiheissa ja raportoidaan vaikutukset sukupuolten tasa-arvon kannalta. Lisäksi turvataan riittävä tasa-arvo-osaaminen.

Osaaminen ja koulutus, Kärkihanke 1: Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin: JHL pitää asiaa kannatettavana.

JHL huomauttaa, että opettajien lisäksi kouluissa työskentelee myös muita eri alojen ammattilaisia, kuten mm. koulunkäynninavustajia ja koulunkäynnin ohjaajia. Arvioinnissa olisi huomioitava myös heidän roolinsa ja edellytyksensä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiskysymyksissä.

Lisäksi JHL:n mielestä on ehdottoman tärkeää, että sukupuolten tasa-arvoasia otetaan huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa ja maakuntauudistuksessa. JHL pitää myös tärkeänä, että henkilöstön edustajien mahdollisuus osallistua tasa-arvotyöhön varmistetaan myös tässä työssä. Sote- ja maakuntauudistuksen henkilöstövaikutukset on arvioitava koko prosessin aikana, ja tarvittaessa suunnitelmiin on tehtävä muutoksia. Maakuntiin on luotava tasa-arvotyötä tukevat rakenteet.

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Päivi Niemi-Laine
puheenjohtaja

Håkan Ekström
toimialajohtaja

Lisätietoja antavat:

- Työympäristötoimitsija Tuula Haavasoja tuula.haavasoja@jhl.fi
- Koulutuksen ja yhteisten palvelujen toimialueenpäällikkö Anne Karjalainen, anne.karjalainen@jhl.fi